

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

PHÙNG ĐỨC TIỆP

**QUẢN LÝ HOẠT ĐỘNG DẠY HỌC CỦA GIÁO VIÊN
TRUNG HỌC PHỔ THÔNG THEO HƯỚNG ĐIỀU
CHỈNH NỘI DUNG DẠY HỌC CÁC MÔN HỌC**

Chuyên ngành: Quản lý giáo dục

Mã số: 60.14.05

LUẬN VĂN THẠC SĨ QUẢN LÝ GIÁO DỤC

Thái Nguyên - 2012

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Giáo dục phổ thông tạo cơ sở nền tảng văn hóa cho mỗi người Việt Nam đương đại, trong đó có 3 cấp học, đó là cấp phổ cập bắt buộc (tiểu học), cấp phổ cập (trung học cơ sở và trung học phổ thông). Cấp THPT tuy chưa phổ cập trong giai đoạn hiện nay nhưng trong tương lai (có thể sau năm 2020) nên được phổ cập, vì trong xã hội văn minh, hiện đại thì mọi công dân, tối thiểu, cần có học vấn phổ thông, văn hóa phổ thông. Nếu chỉ với trình độ trung học cơ sở như hiện nay thì con người còn thiếu hụt nhiều điều mà một công nhân thời hiện đại cần biết về tự nhiên, về xã hội và về con người để sinh sống như một công dân có văn hóa [8].

Cùng với sự phát triển nhanh chóng của nền kinh tế xã hội, ngành giáo dục Việt Nam đã có những bước tiến đáng kể. Tuy nhiên hàng loạt vấn đề còn tồn tại đòi hỏi phải có giải pháp cải tiến để hoàn thiện như: Chương trình dạy và học, trang thiết bị, công cụ hỗ trợ, phương pháp giảng dạy, học tập, nghiên cứu, ...

Hiện nay ở các trường phổ thông, hoạt động dạy học được coi là trọng tâm, phong phú về nội dung và hình thức, thường diễn ra trong quá trình dạy học và giáo dục với sự tham gia của nhiều nhân tố, chịu sự tác động của nhiều lực lượng như: Gia đình – Nhà trường – Xã hội. Hoạt động dạy và học ở nhà trường phổ thông giữ một vị trí quan trọng; bởi nó là nền tảng quan trọng để thực hiện thành công mục tiêu giáo dục toàn diện của nhà trường phổ thông; đồng thời, nó quyết định kết quả đào tạo của nhà trường.

Thực hiện Chỉ thị số 3398/CT-BGDĐT ngày 12/8/2012 của Bộ GD&ĐT về nhiệm vụ trọng tâm của giáo dục phổ thông năm học 2011-2012 đã chỉ rõ “Điều chỉnh nội dung dạy học theo hướng giảm tải, tiếp tục đổi mới

phương pháp giáo dục, phương pháp dạy học và kiểm tra, đánh giá theo chuẩn kiến thức, kỹ năng của chương trình giáo dục phổ thông; điều chỉnh để từng bước hoàn thiện việc tổ chức thi tốt nghiệp THPT nhằm khắc phục những bất cập trong những năm qua; triển khai tự đánh giá, đẩy mạnh triển khai đánh giá ngoài các trường tiểu học, trung học cơ sở và trung học phổ thông”.

Mục tiêu việc điều chỉnh nội dung dạy học là để dạy học phù hợp với chuẩn kiến thức, kỹ năng của chương trình giáo dục phổ thông, phù hợp với thời lượng dạy học và điều kiện thực tế các nhà trường, góp phần nâng cao chất lượng dạy học và giáo dục.

Trên thực tế việc quản lý hoạt động dạy học của giáo viên theo hướng điều chỉnh nội dung dạy học các môn học ở các trường THPT huyện Lương Tài, tỉnh Bắc Ninh trong học kỳ I năm học 2011 – 2012 đã có những bước chuyển biến đáng kể song hiệu quả chưa cao, dẫn tới tồn tại nhiều hạn chế, bất cập nhất định trong công tác quản lý hoạt động dạy học của giáo viên theo hướng điều chỉnh nội dung dạy học các môn học. Nguyên nhân chính là do sự tiếp cận đổi mới giáo dục còn hạn chế, việc nghiên cứu đổi mới giáo dục nói chung chỉ dừng lại ở mức độ nhận thức; công tác quản lý hoạt động dạy học ở trường chưa thực sự được chú trọng.

Xuất phát từ lý do trên, chúng tôi chọn đề tài: ***“Quản lý hoạt động dạy học của giáo viên trung học phổ thông theo hướng điều chỉnh nội dung dạy học các môn học”***.

2. Mục đích nghiên cứu

Trên cơ sở nghiên cứu lý luận và thực tiễn về quản lý HĐDH ở các trường THPT huyện Lương Tài, tỉnh Bắc Ninh; đề tài nhằm đề xuất một số

biện pháp quản lý HĐDH góp phần nâng cao hiệu quả quá trình dạy học của giáo viên THPT theo hướng điều chỉnh nội dung dạy học các môn học.

3. Đối tượng nghiên cứu và khách thể được nghiên cứu

3.1. Đối tượng được nghiên cứu

Biện pháp hiệu trưởng quản lý hoạt động dạy học của giáo viên.

3.2. Khách thể được nghiên cứu

Hoạt động dạy học của giáo viên và hoạt động quản lý của hiệu trưởng trường trung học phổ thông.

4. Giới hạn và phạm vi nghiên cứu đề tài

- Các trường THPT huyện Lương Tài, tỉnh Bắc Ninh.
- Quản lý hoạt động dạy học ở trường THPT.

5. Giả thuyết khoa học

Hiện nay, hiệu trưởng các trường THPT trên địa bàn huyện Lương Tài, tỉnh Bắc Ninh đã và đang thực hiện nhiều biện pháp quản lý hoạt động dạy học theo hướng điều chỉnh nội dung dạy học các môn học. Song trong công tác quản lý của hiệu trưởng còn có những bất cập. Nếu đề xuất được biện pháp quản lý hoạt động dạy học phù hợp sẽ góp phần nâng cao hơn nữa chất lượng dạy học ở trường trung học phổ thông.

6. Nhiệm vụ nghiên cứu

- Hệ thống hóa một số thành tựu nghiên cứu về quản lý dạy học ở trường trung học phổ thông.
- Tìm hiểu thực trạng quản lý dạy học của giáo viên theo hướng điều chỉnh nội dung dạy học các môn học ở các trường trung học phổ thông trên địa bàn huyện Lương Tài, tỉnh Bắc Ninh.
- Đề xuất biện pháp quản lý dạy học của giáo viên theo hướng điều chỉnh nội dung dạy học các môn học ở các trường trung học phổ thông trên địa bàn huyện Lương Tài, tỉnh Bắc Ninh.

7. Phương pháp nghiên cứu

- Phương pháp nghiên cứu tài liệu.
- Phương pháp điều tra, khảo sát.
- Phương pháp phân tích, tổng hợp.
- Dùng phương pháp thống kê toán học để xử lý số liệu.

8. Điểm mới của đề tài

Đề tài góp phần làm rõ thực trạng quản lý hoạt động dạy học của giáo viên theo hướng điều chỉnh nội dung dạy học các môn học ở trường THPT và đề xuất một số biện pháp quản lý nhằm tăng cường hoạt động dạy học ở trường trung học phổ thông trên địa bàn huyện Lương Tài, tỉnh Bắc Ninh.

9. Cấu trúc luận văn

Ngoài phần mở đầu, kết luận, tài liệu tham khảo và phụ lục, luận văn gồm có ba chương:

Chương 1: Cơ sở lý luận về quản lý dạy học

Chương 2: Thực trạng quản lý hoạt động dạy học của giáo viên theo hướng điều chỉnh nội dung dạy học các môn học ở các trường THPT huyện Lương Tài, tỉnh Bắc Ninh.

Chương 3: Đề xuất các biện pháp quản lý hoạt động dạy học của giáo viên theo hướng điều chỉnh nội dung dạy học các môn học ở các trường THPT huyện Lương Tài, tỉnh Bắc Ninh.

Chương 1

CƠ SỞ LÝ LUẬN VỀ QUẢN LÝ DẠY HỌC

1.1. Tổng quan một số thành tựu nghiên cứu có liên quan đến đề tài

Đất nước phát triển ngày càng văn minh hơn, hiện đại hơn và tiến sâu hơn vào quá trình hội nhập quốc tế, thập niên cuối của thế kỷ XX, Nhà nước ta khẳng định rõ chủ trương về Giáo dục toàn diện ở phổ thông, được coi là Cứu tinh của các thế hệ trẻ người Việt Nam. Một nền giáo dục phổ thông đậm tính nhân văn, tính dân chủ, tính chuẩn mực, tính phổ cập và hiện đại đang ngày càng định hình, phát triển [8].

Trong những công trình nghiên cứu, các nhà nghiên cứu giáo dục Nga, khẳng định rằng: “Kết quả toàn bộ hoạt động quản lý của nhà trường phụ thuộc rất nhiều vào việc tổ chức đúng đắn và hợp lý hoạt động giảng dạy của đội ngũ giáo viên” [25].

V.A.Xukhônlinxki, Jaxapob nêu ra một số vấn đề quản lý của hiệu trưởng trường phổ thông như phân công nhiệm vụ giữa hiệu trưởng và phó hiệu trưởng. Các tác giả thống nhất khẳng định: Người hiệu trưởng phải là người lãnh đạo toàn diện và chịu trách nhiệm chính trong công tác lãnh đạo nhà trường [24], [26].

Nhiều tài liệu quản lý giáo dục như: “Những vấn đề cơ bản của khoa học quản lý giáo dục” và “Tiếp cận hiện đại trong quản lý giáo dục” của tác giả Trần Kiểm; “Kỹ năng hỗ trợ đổi mới quản lý giành cho hiệu trưởng và cán bộ quản lý giáo dục” của Nhà xuất bản lao động – 2008; “Phương pháp lãnh đạo và quản lý nhà trường hiệu quả” của Nhà xuất bản chính trị quốc gia-2004; ... đã đề cập những vấn đề quản lý hoạt động dạy học ở các cơ sở giáo dục nói chung.

Nói về giáo dục phổ thông, tác giả Nguyễn Kế Hào đã viết: “Giáo dục phổ thông là nền tảng dân trí, văn hoá (bao gồm học vấn và văn hoá theo

nghĩa rộng) của xã hội Việt Nam thời hiện đại, là cơ sở tối thiểu để tạo lập nền dân trí, tạo nguồn đào tạo nhân lực và bồi dưỡng nhân tài”[8].

Các công trình khoa học trên với tầm vóc quy mô về giá trị lý luận và thực tiễn đã được ứng dụng rộng rãi và mang lại hiệu quả to lớn trong phát triển sự nghiệp giáo dục Việt Nam. Bên cạnh các công trình nghiên cứu về lý luận có tính chất tổng quan, vĩ mô về quản lý giáo dục, quản lý trường học, còn có các luận văn thạc sỹ đi sâu nghiên cứu về các biện pháp quản lý hoạt động dạy học như đề tài: “Biện pháp quản lý hoạt động dạy học của hiệu trưởng các trường trung học phổ thông huyện Phú Xuyên tỉnh Hà Tây” của tác giả Nguyễn Thị Thanh Bình; “Một số biện pháp quản lý hoạt động dạy học của các hiệu trưởng trường trung học cơ sở quận Hai Bà Trưng, thành phố Hà Nội” của tác giả Nguyễn Như Thắng; ...

Những vấn đề nêu ra của các nhà nghiên cứu có một số vấn đề khác nhau, song điểm chung nhất là các công trình nghiên cứu đã khẳng định vai trò quan trọng của công tác quản lý trong việc nâng cao chất lượng dạy học ở các cấp học, bậc học. Chúng tôi có thể kế thừa và phát triển thêm qua giải quyết vấn đề quản lý hoạt động dạy học của giáo viên theo hướng điều chỉnh nội dung dạy học các môn học ở các trường THPT huyện Lương Tài, tỉnh Bắc Ninh.

Vì vậy vấn đề chúng tôi đặt ra ở luận văn này là tìm hiểu thực trạng quản lý hoạt động dạy học của giáo viên theo hướng điều chỉnh nội dung dạy học các môn học ở các trường THPT huyện Lương Tài, tỉnh Bắc Ninh, từ cơ sở đó đề xuất một số biện pháp quản lý hoạt động dạy học của giáo viên theo hướng điều chỉnh nội dung dạy học các môn học ở các trường THPT huyện Lương Tài, tỉnh Bắc Ninh nhằm nâng cao chất lượng dạy học trong các trường THPT huyện Lương Tài, tỉnh Bắc Ninh.

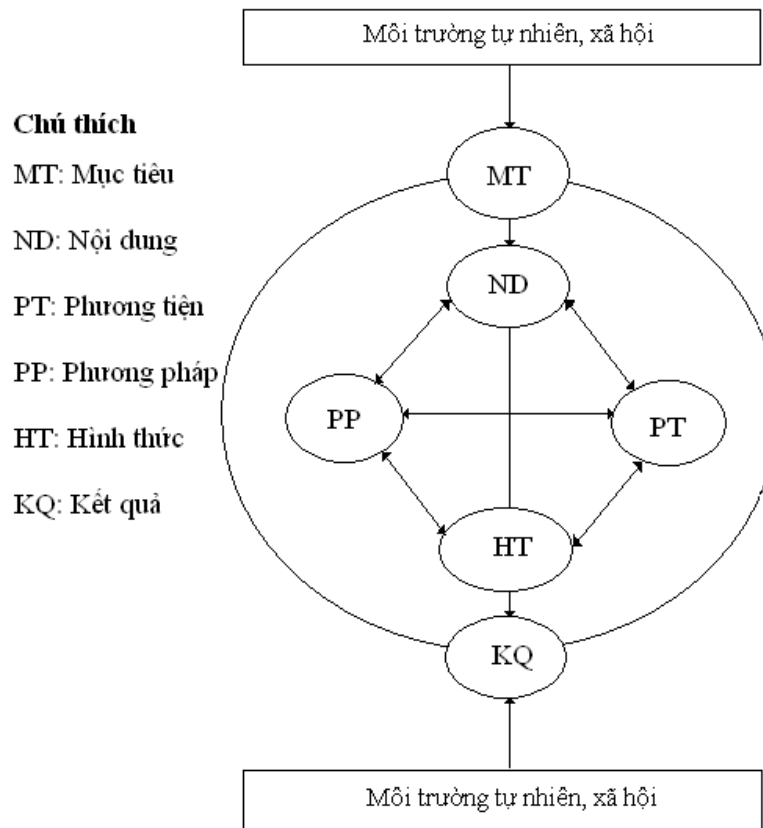
1.2. Một số khái niệm cơ bản.

1.2.1. Hoạt động dạy học

Giáo dục trong nhà trường thực hiện bằng nhiều con đường, trong đó con đường quan trọng là tổ chức dạy học. Hoạt động dạy học của giáo viên nhằm cung cấp cho học sinh hệ thống kiến thức khoa học, bồi dưỡng tư duy sáng tạo và kỹ năng thực tiễn, nâng cao trình độ học vấn, hình thành lối sống văn hoá. Mục đích cuối cùng là làm cho mỗi học sinh trở thành những người tự chủ, năng động, sáng tạo. Như vậy, dạy học là con đường cơ bản để đạt tới mục đích giáo dục tổng thể. Hoạt động dạy học được thực hiện thông qua các thành tố cấu trúc như sau :

- Mục tiêu dạy học : Hình thành nhân cách người học tương thích yêu cầu của xã hội.
- Nội dung dạy học : Những kiến thức cơ bản, toàn diện, cập nhật, hiện đại thể hiện ở nội dung chương trình sách giáo khoa, giáo án và kế hoạch dạy học, bao gồm hệ thống tri thức, kỹ năng, kỹ xảo và hoạt động sáng tạo.
- Phương pháp dạy học : Việc sử dụng phương pháp dạy học phù hợp sẽ làm tăng hiệu quả hoạt động dạy học.
- Phương tiện dạy học : Cơ sở vật chất trang thiết bị đồ dùng dạy học, nguồn tài chính phục vụ dạy học.
- Hình thức tổ chức dạy học : Hình thức tổ chức dạy học phong phú, phù hợp sẽ tăng cường hiệu quả hoạt động dạy học.
- Kết quả : Khả năng phát triển trí tuệ và hình thành các phẩm chất đạo đức cho học sinh.

Hoạt động dạy học luôn bị chi phối bởi các yếu tố của môi trường. Ta có thể biểu diễn mối quan hệ giữa các thành tố cấu trúc của hoạt động dạy học bằng sơ đồ sau :

H×nh 1.1. Mòi quan hō gi÷a c, c th×nh tē cña ho¹t Òéng d¹y hăc

Nhìn vào sơ đồ ta thấy các thành tố cấu trúc của hoạt động dạy học quan hệ tương tác lẫn nhau, bổ sung, phối hợp với nhau trong tác động của môi trường tự nhiên và xã hội. Việc tác động tốt vào mối quan hệ đó là cơ sở và điều kiện để làm tăng hiệu quả hoạt động dạy học, nâng cao chất lượng giáo dục. Mối quan hệ giữa các thành tố cấu trúc của hoạt động dạy học được phản ánh trong quá trình dạy học, với vai trò điều khiển của thầy và tự khiển của trò.

Hoạt động dạy học bao gồm hoạt động dạy và hoạt động học, đó là hai mặt không thể tách rời nhau tác động lẫn nhau trong một tình huống thống nhất. Quá trình dạy học thực chất là sự thể hiện toàn bộ hoạt động có chủ

định, có kế hoạch của thầy và trò, làm cho học sinh nắm vững và có kiến thức về tự nhiên và xã hội, rèn luyện kỹ năng, kỹ xảo, thói quen hành động.

Nếu quá trình dạy học được tổ chức một cách khoa học, các thành tố cấu trúc của hoạt động dạy học được thực hiện và phối hợp một cách hợp lý, thì sẽ đạt được mục tiêu của giáo dục đào tạo.

1.2.2. Quản lý hoạt động dạy học

Quản lý hoạt động dạy học là quá trình người hiệu trưởng hoạch định, tổ chức, điều khiển, kiểm tra hoạt động dạy học của giáo viên nhằm đạt mục tiêu đề ra. Trong toàn bộ quá trình quản lý nhà trường thì quản lý hoạt động dạy học là hoạt động cơ bản của người hiệu trưởng. Nó chiếm thời gian và công sức rất lớn của hiệu trưởng, bởi vì nhiệm vụ hàng đầu của quản lý hoạt động dạy học là quản lý có hiệu quả các thành tố cấu trúc của hoạt động dạy học, cần phải tạo điều kiện và tác động cho sự cộng tác tối ưu giữa giáo viên và học sinh nhằm xác định đúng mục tiêu, lựa chọn nội dung phù hợp kế hoạch, áp dụng hài hòa các phương pháp, tận dụng các phương tiện và điều kiện hiện có, tổ chức linh hoạt các hình thức dạy học. Để quản lý hoạt động dạy học có hiệu quả cần lưu ý những vấn đề cơ bản sau:

- Quản lý xây dựng kế hoạch và thực hiện chương trình của tổ chuyên môn, của cá nhân.
- Quản lý việc soạn bài và chuẩn bị tiết dạy của giáo viên.
- Quản lý công tác đổi mới phương pháp giảng dạy của giáo viên.
- Quản lý giờ dạy và hồ sơ chuyên môn của giáo viên.
- Quản lý việc dự giờ và đánh giá giờ dạy của giáo viên.
- Quản lý sinh hoạt của tổ chuyên môn.
- Quản lý việc sử dụng trang thiết bị, đồ dùng dạy học của giáo viên.
- Quản lý việc kiểm tra, đánh giá kết quả học tập của học sinh.
- Quản lý công tác phụ đạo học sinh yếu, kém, bồi dưỡng học sinh giỏi.